

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 4. junija 2015*

„Predhodno odločanje — Člen 267 PDEU — Vmesni postopek ocene ustavnosti — Presoja združljivosti nacionalnega zakona s pravom Evropske unije in z ustavo zadevne države članice — Možnost nacionalnega sodišča, da pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe — Nacionalna ureditev, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva — Direktivi 2003/96/ES in 2008/118/ES — Člen 107 PDEU — Členi 93 AE, 191 AE in 192 AE“

V zadevi C-5/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Finanzgericht Hamburg (Nemčija) z odločbo z dne 19. novembra 2013, ki je prispela na Sodišče 7. januarja 2014, v postopku

Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH

proti

Hauptzollamt Osnabrück,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič (poročevalec), predsednik senata, A. Ó Caoimh, sodnik, C. Toader, sodnica, E. Jarašiūnas in C. G. Fernlund, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. novembra 2014,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH J. Lüdicke in G. Roderburg, odvetnika,
- za Hauptzollamt Osnabrück C. Schürle in I. Schmidtke, agenta,
- za nemško vlado T. Henze in K. Petersen, agenta,
- za finsko vlado S. Hartikainen in J. Heliskoski, agenta,
- za Evropsko komisijo R. Lyal in R. Sauer, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. februarja 2015

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 267 PDEU, člena 14(1)(a) Direktive Sveta 2003/96 z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 405), člena 1(1) in (2) Direktive Sveta 2008/118/ES z dne 16. decembra 2008 o splošnem režimu za trošarino in o razveljavitvi Direktive 92/12/EGS (UL 2009, L 9, str. 12), člena 107 PDEU, člena 93, prvi odstavek, AE, člena 191 AE v povezavi s členom 3, prvi odstavek, Protokola (št. 7) o privilegijih in imunitetah Evropske unije, priloženega k pogodbam EU, DEU in ESAE (v nadaljevanju: Protokol) ter člena 192, drugi odstavek, AE v povezavi s členoma 1, drugi odstavek, AE in 2(d) AE.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH (v nadaljevanju: KLE), ki upravlja jedrsko elektrarno Emsland v Lingnu (Nemčija), in Hauptzollamt Osnabrück (v nadaljevanju: Hauptzollamt) zaradi davka na jedrsko gorivo, ki ga mora KLE plačati na podlagi zakona o obdavčitvi jedrskega goriva (Kernbrennstoffsteuergesetz) z dne 8. decembra 2010 (BGBl. 2010 I, str. 1804, v nadaljevanju: KernbrStG), ker je ta družba junija 2011 uporabljala gorivne svežnje v jedrskem reaktorju navedene elektrarne.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2003/96

- 3 V uvodnih izjavah 2, 3, 6 in 7 Direktive 2003/96 je navedeno:
 - „(2) Odsotnost določb Skupnosti, s katerimi se nalaga najnižja stopnja obdavčitve za električno energijo in energente razen mineralni[h] olj, lahko negativno vpliva na pravilno delovanje notranjega trga.
 - (3) Pravilno delovanje notranjega trga in doseganje ciljev drugih politik Skupnosti zahtevata določitev najnižje ravni obdavčitve na ravni Skupnosti za večino energentov, vključno z električno energijo, zemeljskim plinom in premogom.
- [...]
- (6) V skladu s členom 6 Pogodbe [ES], se okoljevarstvene zahteve morajo vključiti v opredelitev in izvajanje drugih politik Skupnosti.
- (7) Kot podpisnica Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja je Skupnost ratificirala Kjotski protokol. Obdavčitev energentov in, kjer je primerno, električne energije, je eden od instrumentov, ki so na razpolago za doseganje ciljev Kjotskega protokola.“

- 4 Člen 1 te direktive določa:

„Države članice morajo uvesti obdavčitev energentov in električne energije v skladu s to direktivo.“

5 Člen 2 navedene direktive določa:

„1. V tej direktivi se izraz ‚energenti‘ uporablja za izdelke:

- (a) iz oznak KN 1507 do 1518, če so namenjeni uporabi kot gorivo za ogrevanje ali pogonsko gorivo;
- (b) iz oznak KN 2701, 2702 in 2704 do 2715;
- (c) iz oznak KN 2901 do 2902;
- (d) iz oznake KN 29051100, ki niso sintetičnega izvora, če so namenjeni za uporabo kot gorivo za ogrevanje ali pogonsko gorivo;
- (e) iz oznake KN 3403;
- (f) iz oznake KN 3811;
- (g) iz oznake KN 3817;
- (h) iz oznake KN 38249099, če so namenjeni za uporabo kot gorivo za ogrevanje ali kot pogonsko gorivo.

2. Ta direktiva se uporablja tudi za: Električno energijo iz oznake KN 2716.

3. Kadar so namenjeni za uporabo, ponujeni naprodaj ali uporabljeni kot pogonsko gorivo ali gorivo za ogrevanje, se energenti, razen tistih, za katere je raven obdavčitve določena s to direktivo, obdavčijo glede na uporabo, po stopnji, ki se uporablja za enakovredno gorivo za ogrevanje ali pogonsko gorivo.

Razen obdavčenih izdelkov, naštetih v odstavku 1 se vsi izdelki, ki so namenjeni za uporabo, ponujeni naprodaj ali uporabljeni kot pogonsko gorivo ali kot dodatek ali aditiv k pogonskim gorivom, obdavčijo po stopnji, ki se uporablja za enakovredno pogonsko gorivo.

Razen obdavčenih izdelkov, naštetih v odstavku 1 se vsi drugi ogljikovodiki, razen šote, ki so namenjeni za uporabo, ponujeni naprodaj ali uporabljeni kot gorivo za ogrevanje, obdavčijo po stopnji, ki se uporablja za enakovredne energente.

4. Ta direktiva ne velja za:

[...]

(b) naslednjo uporabo energentov in električne energije:

- energente, ki se uporabljajo za druge namene kot za pogonsko gorivo ali kot gorivo za ogrevanje,
- dvojno uporabo energentov.

[...]

5. Sklicevanje v tej direktivi na oznake kombinirane nomenklature se nanaša na tiste iz Uredbe Komisije (ES) št. 2031/2001 z dne 6. avgusta 2001 o spremembah Priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifni in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 2, str. 382, v nadaljevanju: kombinirana nomenklatura)].

Odločitev o posodobitvi oznak kombinirane nomenklature za izdelke iz te direktive se sprejme enkrat na leto v skladu s postopkom, določenim v členu 27. Ta odločitev ne sme imeti za posledico kakršne koli spremembe najnižjih ravni obdavčitve, določenih s to direktivo, ali dodajanja ali odstranjevanja kakršnih koli energentov ali električne energije.“

6 Člen 4 Direktive 2003/96 določa:

„1. Rav[ni] obdavčitve, ki jih države članice določijo za energente in električno energijo, naštete v členu 2, ne smejo biti nižje od najnižjih ravni obdavčitve, določenih s to direktivo.

2. V tej direktivi izraz ‚raven obdavčitve‘ pomeni skupne dajatve, ki se pobirajo iz naslova vseh posrednih davkov (razen [davka na dodano vrednost, v nadaljevanju: DDV]) in ki se ob sprostitvi v porabo neposredno ali posredno izračunavajo za količino energentov in električne energije.“

7 Člen 14(1) te direktive določa:

„Razen splošnih določb iz Direktive [Sveta] 92/12/EGS [z dne 25. februarja 1992 o splošnem režimu za trošarinske proizvode in o skladiščenju, gibanju in nadzoru takih proizvodov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 179)] o izjemah pri uporabi obdavčenih izdelkov in brez poseganja v druge določbe Skupnosti, države članice izvzamejo iz obdavčitve pod pogoji, ki jih določijo zaradi zagotavljanja pravilne in enotne uporabe takšnih izjem ter preprečevanja kakršnega koli izogibanja, izmikanja ali zlorabe, naslednje energente:

- (a) energente in električno energijo, ki se uporabljajo za proizvodnjo električne energije ter električno energijo, ki se uporablja za ohranjanje sposobnosti za proizvodnjo električne energije. Vendar pa države članice zaradi okoljske politike lahko navedene izdelke obdavčijo ne oziraje se na najnižje ravni obdavčitve, določene s to direktivo. V takšnem primeru se obdavčitev teh izdelkov ne upošteva pri izpolnjevanju najnižjih ravni obdavčitve za električno energijo, določenih v členu 10;

[...]“

Direktiva 2008/118

8 V uvodni izjavi 9 Direktive 2008/118 je navedeno:

„Ker je trošarina davek na porabo nekega blaga, se ne bi smela zaračunavati za trošarinsko blago, ki je bilo v določenih okoliščinah uničeno ali nepovratno izgubljeno.“

9 Člen 1 te direktive določa:

„1. Ta direktiva določa splošni režim za trošarino, ki neposredno ali posredno zadeva porabo naslednjega blaga (v nadaljnjem besedilu ‚trošarinsko blago‘):

- (a) energenti in električna energija, zajeti v Direktivi [2003/96];

[...]

2. Države članice lahko pobirajo druge posredne davke na trošarinsko blago za posebne namene, če so ti davki skladni z davčnimi pravili Skupnosti, ki se uporabljajo za trošarino ali [DDV], glede določanja davčne osnove, izračunavanja davka, davčne obveznosti in davčnega nadzora, ta pravila pa ne vključujejo določb o oprostitvah.

3. Države članice lahko pobirajo davke na:

- (a) proizvode, ki niso trošarinsko blago;
- (b) opravljanje storitev, vključno s tistimi, ki se nanašajo na trošarinsko blago in jih ni mogoče označiti za prometne davke.

Vendar pa pobiranje takih davkov pri trgovanju med državami članicami ne sme povzročati formalnosti, povezanih s prestopom meje.“

10 Člen 47 Direktive 2008/118 določa:

„1. Direktiva [92/12] se razveljavi z učinkom od 1. aprila 2010.

[...]

2. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo za sklicevanja na to direktivo.“

Nemško pravo

11 Člen 100(1), prvi stavek, ustave Zvezne republike Nemčije (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) določa:

„Če sodišče meni, da je zakon, od veljavnosti katerega je odvisna njegova odločitev, protiustaven, mora prekiniti postopek in vprašanje [...] predložiti v odločanje Bundesverfassungsgericht [(zvezno ustavno sodišče)] [...]“

12 Člen 1 KernbrStG, naslovljen „Predmet obdavčitve, davčno ozemlje“, določa:

„1. Jedrsko gorivo, ki se uporablja za komercialno proizvodnjo električne energije, je na davčnem ozemlju predmet davka na jedrsko gorivo. Davek na jedrsko gorivo je davek na porabo v smislu davčnega zakonika.

2. Davčno ozemlje je ozemlje Zvezne republike Nemčije [...]“

13 Člen 2 KernbrStG, naslovljen „Opredelitev pojmov, uporabljenih v zakonu“, določa:

„V tem zakonu pomeni:

- 1. jedrsko gorivo:
 - (a) plutonij 239 in plutonij 241,
 - (b) uran 233 in uran 235,

tudi v obliki spojin, zlitin, keramičnih proizvodov in mešanic;

- 2. gorivni sveženj: celota, ki jo tvori več gorivnih palic in v obliki katere je jedrsko gorivo vneseno v jedrski reaktor;
- 3. gorivna palica: geometrijska oblika, v kateri je jedrsko gorivo, odeto v zaščitno snov, vneseno v jedrski reaktor;

4. verižna reakcija: postopek, v katerem nevtroni s cepitvijo elementov jedrskega goriva sproščajo druge nevtrone, ti pa povzročijo cepitev drugih elementov jedrskega goriva;
 5. jedrski reaktor: geometrijska razvrstitev gorivnih svežnjev ali gorivnih palic ter drugih tehničnih sestavin, ki omogoča samovzdrževano in nadzorovano verižno reakcijo;
 6. upravljavec: imetnik dovoljenja za upravljanje industrijskega obrata električne energije s cepitvijo jedrskega goriva.“
- 14 Člen 3 tega zakona, naslovljen „Davčna stopnja“, določa, da davek na 1 gram plutonija 239, plutonija 241, urana 233 ali urana 235 znaša 145 EUR.
- 15 Člen 5 navedenega zakona, naslovljen „Obdavčljivi dogodek, davčni zavezanec“, določa:
- „1. Obveznost plačila davka nastane, ko se gorivni sveženj ali gorivne palice prvič uporabijo v jedrskem reaktorju in ko se sproži samovzdrževana verižna reakcija. [...]
2. Davčni zavezanec je upravljavec.“
- 16 Člen 6 tega zakona, naslovljen „Davčna napoved, davčna obveznost“, v odstavku 1 določa, da mora davčni zavezanec oddati napoved, v kateri sam izračuna davek, ki ga mora plačati.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 17 Družba KLE je junija 2011 uporabljala gorivne svežnje v reaktorju jedrske elektrarne Emsland, da bi sprožila samovzdrževano verižno reakcijo.
- 18 Družba KLE je Hauptzollamt predložila obračun davka na jedrsko gorivo z dne 13. julija 2011, v katerem je v skladu z določbami KernbrStG, ki je začel veljati 1. januarja 2011, izračunala znesek 154.117.745 EUR davka, ki bi ga morala plačati.
- 19 Družba KLE je nato v zvezi s to napovedjo vložila ugovor. Z odločbo z dne 16. novembra 2011 je bil njen ugovor zavrnjen. Družba KLE je zato 30. novembra 2011 zoper to odločbo vložila tožbo pri Finanzgericht Hamburg (finančno sodišče v Hamburgu). Hauptzollamt je z odločbo o odmeri davka z dne 28. avgusta 2013 spremenil znesek dolgovanega davka in ga določil na 154.117.455 EUR. Ta odločba o odmeri je predmet spora o glavni stvari.
- 20 Iz navedb predložitvenega sodišča je razvidno, da se stranki iz postopka v glavni stvari ne strinjata zlasti glede tega, ali je KernbrStG združljiv s pravom Unije.
- 21 Družba KLE na prvem mestu meni, da je z direktivama 2008/188 in 2003/96 dovoljenja obdavčitev električne energije kot končnega proizvoda, ni pa dovoljeno sočasno pobiranje trošarin na energijske vire, porabljene za proizvodnjo električne energije. Družba KLE na drugem mestu meni, da člen 107 PDEU nasprotuje KernbrStG, ker ta zakon vpliva na konkurenco med različnimi proizvajalci električne energije s tem, da uvaja obdavčitev proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah, medtem ko drugi načini proizvodnje električne energije, s katerimi se ne ustvarjajo emisije CO₂, in tisti, ki so izvor teh emisij, niso obdavčeni. Na tretjem mestu, ker naj bi KernbrStG proizvajalce električne energije spodbujal k uporabi načinov proizvodnje električne energije, ki so manj naklonjeni zmanjšanju emisij CO₂, naj bi bil nezdržljiv s členom 191 PDEU in naslednjimi v povezavi s členom 4(3) PEU. Nazadnje, po mnenju družbe KLE je KernbrStG v nasprotju z logiko člena 93 AE in s ciljem, ki naj bi bil izražen v členih 191 AE in 192 AE ter Protokolu in naj bi se nanašal na razvoj proizvodnje električne energije iz jedrske energije, ki ne ustvarja emisij CO₂.

- 22 Hauptzollamt meni, da se Direktiva 2008/118 nanaša samo na pretok trošarinskih izdelkov med državami članicami in da Direktiva 2003/96 ne vsebuje pravil, ki se uporabljajo za jedrsko gorivo. Meni, da KernbrStG ne pomeni ukrepa državne pomoči v smislu člena 107 PDEU in da ta določba Pogodbe DEU družbi KLE nikakor ne more dati pravice, da doseže odpravo svojega obračuna davka na jedrsko gorivo z dne 13. julija 2011. Poleg tega naj bi člen 194(2), drugi pododstavek, PDEU državam članicam omogočal, da svobodno odločijo, ali bodo sprejele načelo o uporabi jedrske energije in ali bodo uporabo te energije obdavčile. Po mnenju Hauptzollamt niti določbe Pogodbe ESAE ne nasprotujejo KernbrStG, ker ta Evropske skupnosti za atomsko energijo (ESAE) ne določa za zavezanca za plačilo davka na jedrsko gorivo in s tem davkom prav tako ne obdavči njene lastninske pravice. Hauptzollamt meni, da te določbe ne vplivajo na pristojnost držav članic za določitev njihovih načinov oskrbe z energijo ne na njihovo pristojnost za uporabo davkov, povezanih z delovanjem jedrskih elektrarn.
- 23 Iz predložitvene odločbe je tudi razvidno, da je Finanzgericht Hamburg v vzporednem postopku Bundesverfassungsgericht predložilo vprašanje o združljivosti KernbrStG z ustavo Zvezne republike Nemčije.
- 24 V zvezi s tem se predložitveno sodišče sprašuje, ali je Sodišču mogoče predložiti vprašanja za predhodno odločanje, čeprav poteka postopek, ki je bil začel pred Bundesverfassungsgericht.
- 25 Na prvem mestu navaja, da če bi Bundesverfassungsgericht, ki je edino pristojno za oceno ustavnosti zveznih zakonov in po potrebi za njihovo razveljavitev, ugotovilo neveljavnost KernbrStG in nemožnost njegove uporabe *ex tunc*, bi morala biti napoved družbe KLE z dne 13. julija 2011 za odmero davka na jedrsko gorivo zato takoj odpravljena, razlaga prava Unije pa ne bi bila več odločilna za rešitev spora o glavni stvari. Vendar predložitveno sodišče meni, da mu predložitev vprašanja Bundesverfassungsgericht ne omogoča izhajati iz predpostavke, da mu tega zakona ne bo treba uporabiti in da se zato vprašanje njegove združljivosti s pravom Unije ne bo več postavljalo, kajti navedeni zakon ostaja v veljavi, dokler ni razsojeno drugače. Poleg tega naj bi imelo Bundesverfassungsgericht možnost ugotoviti, da ta zakon ni veljaven in da se ne uporablja le v prihodnje.
- 26 Predložitveno sodišče na drugem mestu navaja, da člen 100(1), prvi stavek, ustave Zvezne republike Nemčije razlaga tako, da ta določba sodiščem prepoveduje meritorno odločanje, dokler Bundesverfassungsgericht ne izda odločbe, ne prepoveduje pa vložitve predlogov za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.
- 27 Predložitveno sodišče na tretjem mestu poudarja, da če bi bilo za razlago prava Unije z vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe mogoče zaprositi le po tem, ko bi Bundesverfassungsgericht izdalo odločbo o ugotovitvi ustavnosti KernbrStG, bi lahko postopek skupno trajal več let. Pri tem pa bi bilo treba upoštevati zlasti obveznost spoštovanja sojenja v razumnem roku.
- 28 V teh okoliščinah je Finanzgericht Hamburg prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je sodišče države članice na podlagi člena 267, drugi odstavek, PDEU v povezavi s členom 267, prvi odstavek, točka (b), PDEU vprašanja, ki so mu bila v zvezi z zakonitostjo nacionalnega zakona postavljena o razlagi prava Unije, upravičeno predložiti Sodišču Evropske unije, tudi če sodišče ne le dvomi o usklajenosti zakona s pravom Unije, temveč je tudi prepričano, da je nacionalni zakon v nasprotju z nacionalno ustavo, in se je zato v vzporedni zadevi že obrnilo na ustavno sodišče, ki je po nacionalnem pravu edino pooblaščen za odločanje o protiustavnosti zakonov, njegove odločitve pa še ni?

Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen [...]:

2. Ali direktivi 2008/118 in 2003/96, sprejeti za uskladitev trošarin ter za energente in električno energijo v Evropski uniji, nasprotujeta uvedbi nacionalnega davka, ki se pobira za jedrska goriva, ki se uporabljajo pri komercialni proizvodnji električne energije? Ali je to odvisno od tega, ali je mogoče pričakovati, da se lahko nacionalni davek prevali na potrošnika prek cene električne energije, in kaj se po potrebi razume s ‚prevalitvijo‘?
3. Ali se lahko podjetje proti davku, ki ga država članica za ustvarjanje prihodkov pobira na uporabo jedrskih goriv za komercialno proizvodnjo električne energije, brani z ugovorom, da pobiranje tega davka pomeni pomoč, ki je v skladu s členom 107 PDEU v nasprotju s pravom Unije? Če je odgovor na prejšnje vprašanje pritrdilen, ali nemški zakon o obdavčitvi jedrskega goriva, po katerem se bo za ustvarjanje prihodkov davek pobiral le od podjetij, ki komercialno proizvajajo električno energijo z uporabo jedrskih goriv, pomeni ukrep državne pomoči v smislu člena 107 PDEU? Katere okoliščine so upoštevne pri preizkusu, ali so druga podjetja, pri katerih se davek ne pobira enako, v primerljivem dejanskem in pravnem položaju?
4. Ali je pobiranje nemškega davka na jedrsko gorivo v nasprotju z določbami Pogodbe ESAE?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 29 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 267 PDEU razlagati tako, da je nacionalnemu sodišču, ki ima dvome v zvezi z združljivostjo nacionalne zakonodaje s pravom Unije in z ustavo zadevne države članice, odvzeta možnost oziroma je, glede na okoliščine primera, opravičeno obveznosti, da Sodišču predloži vprašanja v zvezi z razlago ali veljavnostjo tega prava zaradi vmesnega postopka ocene ustavnosti te zakonodaje, ki poteka pred nacionalnim sodiščem, pristojnim za izvajanje te ocene.
- 30 Opozoriti je treba, da je na podlagi člena 267 PDEU Sodišče pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede razlage Pogodb in aktov institucij, organov, uradov in agencij Unije in glede veljavnosti teh aktov. Ta člen v drugem odstavku določa, da lahko nacionalno sodišče predloži tako vprašanje v odločanje Sodišču, če meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočala izreči sodbo, v tretjem odstavku pa, da je to dolžno storiti, če zoper njegove odločitve po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva.
- 31 Iz člena 267 PDEU na prvem mestu izhaja, da čeprav je v nekaterih okoliščinah lahko bolje, da se ugotovi dejansko stanje in da so vprašanja, ki se nanašajo le na nacionalno pravo, razrešena ob predložitvi predloga Sodišču (glej sodbe Irish Creamery Milk Suppliers Association in drugi, 36/80 in 71/80, EU:C:1981:62, točka 6; Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, točka 26, in JämO, C-236/98, EU:C:2000:173, točka 31), imajo nacionalna sodišča najširšo diskrecijsko pravico za vložitev predloga pri Sodišču, če ugotovijo, da se v zadevi, o kateri odločajo, pokažejo vprašanja glede razlage ali presoje veljavnosti določb prava Unije, glede katerih morajo odločiti (glej zlasti sodbe Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, točka 44; Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, točka 88; Melki in Abdeli, C-188/10 in C-189/10, EU:C:2010:363, točka 41, in A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 35).
- 32 Na drugem mestu, Sodišče je odločilo, da ima nacionalno sodišče, ki v okviru svojih pristojnosti uporablja določbe prava Unije, dolžnost zagotoviti polni učinek teh določb, pri čemer po potrebi na podlagi svoje pristojnosti odloči, da ne bo uporabilo neskladne določbe nacionalne zakonodaje, tudi naknadne, ne da bi mu bilo treba zahtevati ali čakati predhodno odpravo te določbe po zakonodajni

poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku (glej zlasti sodbe Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, točki 21 in 24; Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, točka 81; Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 45, in A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 36).

- 33 Vsaka določba nacionalnega pravnega reda, tudi če je ustavnopravna, in vsaka zakonodajna, upravna ali sodna praksa, katere učinek bi bil zmanjšanje učinkovitosti prava Unije s tem, da bi se sodišču, pristojnemu za uporabo tega prava, odrekla možnost, da ob tej uporabi stori vse potrebno, da se ne uporabijo nacionalne zakonske določbe, ki morebiti ovirajo polni učinek predpisov Unije, je namreč nezdržljiva z zahtevami, ki so bistvo prava Unije (glej sodbe Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, točka 22; Factortame in drugi, C-213/89, EU:C:1990:257, točka 20, in v tem smislu Križan in drugi, C-416/10, EU:C:2013:8, točka 70). Tako bi bilo, če bi bila ob neskladju med določbo prava Unije in nacionalnim zakonom pristojnost za razrešitev tega vprašanja dodeljena drugemu organu z lastno diskrecijsko pravico, ne pa sodišču, ki mora zagotoviti uporabo prava Unije, tudi če bi bila ovira za polno učinkovitost tega prava, ki s tem nastane, le začasna (glej sodbo A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 34 Sodišče je na tretjem mestu odločilo, da nacionalnemu sodišču, ki razsoja v sporu, ki se nanaša na pravo Unije, in ki meni, da nacionalna določba ni v nasprotju le s pravom Unije, temveč tudi z ustavo, zaradi obveznosti, da za ugotovitev protiustavnosti nacionalnega pravnega pravila sproži postopek pred ustavnim sodiščem, ni odvzeta pristojnost niti ni oproščeno dolžnosti, ki sta določeni v členu 267 PDEU, da Sodišču predloži vprašanja glede razlage ali veljavnosti prava Unije. Učinkovitost prava Unije bi bila namreč ogrožena, če bi obveznost sprožitve postopka pred ustavnim sodiščem lahko nacionalnemu sodišču, ki razsoja v sporu, ki se nanaša na pravo Unije, onemogočila izvajanje v členu 267 PDEU določene pristojnosti, da Sodišču predloži vprašanja, ki se nanašajo na razlago ali veljavnost prava Unije, da bi to lahko presodilo, ali je nacionalno pravilo v skladu s pravom Unije (sodbe Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, točke 39, 45 in 46; Melki in Abdeli, C-188/10 in C-189/10, EU:C:2010:363, točka 45, in A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 38).
- 35 Sodišče je na podlagi vseh teh preudarkov ugotovilo, da delovanje sistema sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določenega v členu 267 PDEU, in načelo primarnosti prava Unije zahtevata, da lahko nacionalno sodišče svobodno, in kadar koli se mu to zdi primerno, celo po končanem vmesnem postopku ocene ustavnosti predloži Sodišču v predhodno odločanje vprašanje, ki se mu zdi potrebno (sodba A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 39).
- 36 Iz razlogov, navedenih v točkah od 31 do 35 te sodbe, bi bila učinkovitost prava Unije ogrožena in polni učinek člena 267 PDEU oslavljen, če nacionalno sodišče zaradi visečega vmesnega postopka ocene ustavnosti Sodišču ne bi moglo predložiti vprašanj za predhodno odločanje in uporabiti prava Unije takoj in na način, ki je skladen z odločbo ali sodno prakso Sodišča (glej v tem smislu sodbo Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, točka 20).
- 37 V zvezi z okoliščino, da člen 100(1), prvi stavek, ustave Zvezne republike Nemčije za sodišče, ki meni, da je zakon protiustaven, poleg obveznosti, da vprašanje združljivosti tega zakona z ustavo predloži v odločanje Bundesverfassungsgericht, določa obveznost prekinitve postopka, je treba opozoriti, da obstoj nacionalne procesne določbe ne more vzbuditi pomislekov o možnosti, ki jo imajo nacionalna sodišča, da Sodišču predložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, če kot v postopku v glavni stvari dvomijo glede razlage prava Unije (sodba Križan in drugi, C-416/10, EU:C:2013:8, točka 67 in navedena sodna praksa).
- 38 Nazadnje, v zvezi z učinkom postopka pred Bundesverfassungsgericht na upoštevnost razlage prava Unije za rešitev spora o glavni stvari je treba poudariti, da ker se ta spor in vprašanja za predhodno odločanje, ne glede na vprašanje ustavnosti določb iz postopka v glavni stvari, nanašajo na vprašanje združljivosti nacionalne ureditve, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva, s pravom Unije, ni očitno, da zahtevana razlaga nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora

v postopku v glavni stvari, da je problem hipotetičen ali da Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (glej v tem smislu sodbo Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, točki 43 in 45).

- 39 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 267 PDEU razlagati tako, da nacionalnemu sodišču, ki ima dvome v zvezi z združljivostjo nacionalne zakonodaje s pravom Unije in z ustavo zadevne države članice, ni odvzeta možnost oziroma, glede na okoliščine primera, ni opravičeno obveznosti, da Sodišču predloži vprašanja v zvezi z razlago ali veljavnostjo tega prava zaradi vmesnega postopka ocene ustavnosti te zakonodaje, ki poteka pred nacionalnim sodiščem, pristojnim za izvajanje te ocene.

Drugo vprašanje

- 40 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 14(1)(a) Direktive 2003/96 in člen 1(1) in (2) Direktive 2008/118 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.
- 41 Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da se Finanzgericht Hamburg na prvem mestu sprašuje, ali mora za jedrsko gorivo veljati izjema iz člena 14(1)(a) Direktive 2003/96. Predložitveno sodišče tudi sprašuje, ali je treba to izjemo – tudi če za to gorivo ne bi veljala – uporabiti po analogiji.
- 42 To sodišče želi na drugem mestu izvedeti, ali je davek, ki je bil uveden s KernbrStG, trošarina – ki posredno zadeva porabo električne energije, za katero se uporablja Direktiva 2003/96 – v smislu člena 1(1) Direktive 2008/118 ali drug posredni davek na ta proizvod v smislu člena 1(2) te direktive, in če se zanj uporablja ena od teh določb, ali je ta davek združljiv z določbami Direktive 2003/96 oziroma Direktive 2008/118. Finanzgericht Hamburg se predvsem sprašuje, ali je to, da breme davka nosijo – ali ne nosijo – osebe, ki niso zavezanci, odločilno pri njegovi opredelitvi glede na člen 1 Direktive 2008/118 in ali se v ta namen zahteva sorazmerje med porabljenim jedrskim gorivom in količino proizvedene električne energije.

Direktiva 2003/96

- 43 Brez poseganja v vprašanje, ali se izvedeni pravni akti, sprejeti na podlagi člena 93 ES (postal člen 113 PDEU), kakršna je Direktiva 2003/96, uporabljajo za jedrsko gorivo, za katero se uporabljajo določbe Pogodbe ESAE v zvezi z jedrskim skupnim trgom, je treba ugotoviti, da se za to gorivo izjema iz člena 14(1)(a) te direktive nikakor ne uporablja.
- 44 Člen 1 Direktive 2003/96 namreč določa, da morajo države članice obdavčiti energente v skladu s to direktivo, katere namen je, kot izhaja iz njenih uvodnih izjav 2 in 3, predpisati najnižje ravni obdavčitve na ravni Unije za večino energentov.
- 45 V členu 14 navedene direktive so taksativno naštet zavezujoče izjeme, ki jih morajo države članice upoštevati v okviru obdavčitve energentov in električne energije (glej v tem smislu sodbo Fendt Italiana, C-145/06 in C-146/06, EU:C:2007:411, točka 36).
- 46 Poleg tega člen 14(1)(a) Direktive 2003/96, ker določa obveznost držav članic, da ne naložijo davka iz te direktive na „energente in električno energijo, ki se uporabljajo za proizvodnjo električne energije, ter električno energijo, ki se uporablja za ohranjanje sposobnosti za proizvodnjo električne energije“, jasno določa proizvode, na katere se nanaša izjema (glej v tem smislu sodbo Flughafen Köln/Bonn, C-226/07, EU:C:2008:429, točka 29).

- 47 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je v členu 2(1) Direktive 2003/96 pojem „energenti“, ki se uporablja za namene te direktive, opredeljen z izčrpnim seznamom proizvodov, ki so zajeti v opredelitvi tega pojma, ob navedbi oznak kombinirane nomenklature.
- 48 Zadostuje pa poudariti, da jedrsko gorivo iz KernbrStG ni „energent“ za namene Direktive 2003/96, ker ga na tem seznamu ni, in zato se zanj izjema iz člena 14(1)(a) te direktive ne uporablja.
- 49 Zato ni treba ugotoviti, ali ta proizvod spada na področje uporabe Direktive 2003/96 ali je s tega področja izključen na podlagi določb člena 2(3) in (4) te direktive.
- 50 Družba KLE trdi, da je treba izjemo iz člena 14(1)(a) Direktive 2003/96 za jedrsko gorivo kljub temu uporabiti po analogiji, ker je cilj te direktive izvajanje načela enkratne obdavčitve električne energije, ki naj bi nasprotoval sočasnemu pobiranju davka na to energijo in davka na njen vir proizvodnje. Poleg tega naj to gorivo ne bi bilo navedeno na seznamu energentov v smislu navedene direktive zgolj zaradi nenamerne praznine, ki naj bi jo zakrivil zakonodajalec Evropske unije, saj naj ta ne bi mogel računati na to, da bodo države članice sprejele ukrep, kakršen je KernbrStG, ki naj bi bil, zato ker uvaja davek samo na postopek proizvodnje električne energije, ki ne ustvarja emisij CO₂, v nasprotju s politiko Unije na področju zmanjševanja teh emisij in z uvodnima izjavama 6 in 7 te direktive.
- 51 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da na podlagi trditev družbe KLE ni mogoče sklepati na obstoj načela, ki bi nasprotovalo sočasnemu pobiranju davka na porabo električne energije in davka, ki bremeni vire proizvodnje te energije. Največ, kar je razvidno s strani 5 obrazložitvenega memoranduma k Predlogu direktive Sveta o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov (UL 1997, C 139, str. 14), na katerega se sklicuje družba KLE, je to, da „obstajata dva načina vključitve električne energije na področje uporabe davčnih določb: obdavčitev goriv, ki se uporabljajo pri proizvodnji električne energije (vstopni davek), ali obdavčitev same električne energije (izstopni davek)“. Iz tega predloga ni razvidno, da bi se ta dva načina načeloma izključevala, saj je Evropska komisija priznala njuno komplementarnost, pri čemer je v navedenem predlogu državam članicam prihranila možnost, da „[izstopnemu davku] dodajo še vstopni (neusklajeni) davek v primeru goriv, ki so z okoljskega vidika nezaželena“. Iz navedenega besedila ni razvidno niti to, da bi Komisija nameravala predlagati uvedbo obveznosti za države članice, da za proizvode, ki ne spadajo v usklajeni sistem obdavčitve, določijo oprostitev vsakršne obdavčitve.
- 52 Poleg tega morebitna nezdružljivost nacionalne zakonodaje s politiko Unije na področju zmanjševanja emisij CO₂ ne bi mogla upravičiti razlage, v skladu s katero bi se te določbe uporabljale za druge proizvode, in ne za energente in električno energijo v smislu te direktive, sicer bi se obseg členov 2(1) in 14(1)(a) Direktive 2003/96 radikalno spremenil, kar bi bilo v nasprotju z jasnim namenom zakonodajalca Unije.
- 53 Iz preudarkov, navedenih v točkah 51 in 52 te sodbe, izhaja, da izjeme iz člena 14(1)(a) Direktive 2003/96 ni mogoče uporabiti po analogiji za jedrsko gorivo iz KernbrStG.
- 54 Zato je treba člen 14(1)(a) Direktive 2003/96 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.

Direktiva 2008/118

- 55 V zvezi z vprašanjem, ali davek, ki je bil uveden s KernbrStG, pomeni „trošarino“ na električno energijo v smislu člena 1(1) Direktive 2008/118 ali „drugi posredni davek“ na ta proizvod v smislu njenega člena 1(2), je treba ugotoviti, da ta pojma v navedeni direktivi nista opredeljena.

- 56 Vendar je iz uvodne izjave 9 Direktive 2008/118 razvidno, da je trošarina davek na porabo, torej posredni davek. Poleg tega iz besedila člena 1(1) te direktive izhaja, da se ta določba nanaša na trošarino, ki neposredno ali posredno zadeva porabo, med drugim energente in električno energijo, zajete v Direktivi 2003/96.
- 57 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot sta poudarili nemška vlada in Komisija, da so v posebnem primeru energentov in električne energije v členu 4 Direktive 2003/96, ki države članice zavezuje k spoštovanju nekaterih najnižjih ravni obdavčitve teh proizvodov, navedena pojasnila glede narave davkov iz člena 1(1) Direktive 2008/118. V členu 4(2) prvonavedene direktive je namreč „raven obdavčitve“, ki jo države članice uporabijo za zadevne proizvode, opredeljena kot „skupne dajatve, ki se pobirajo iz naslova vseh posrednih davkov (razen DDV) in ki se ob sprostitvi v porabo neposredno ali posredno izračunavajo za količino energentov in električne energije“.
- 58 V zvezi s pojmom „drugi posredni davki“ v smislu člena 1(2) Direktive 2008/118 je treba poudariti, da ta določba, katere namen je upoštevati različnost davčnih tradicij držav članic na tem področju in pogostost uporabe posrednih davkov pri izvajanju neproračunske politike, državam članicam omogoča, da poleg najnižje trošarine uvedejo druge posredne davke s posebnim namenom (glej po analogiji sodbo Komisija/Francija, C-434/97, EU:C:2000:98, točki 18 in 19).
- 59 Iz tega izhaja, da se pojem „drugi posredni davki“ v smislu člena 1(2) Direktive 2008/118 nanaša na posredne davke, ki zadevajo porabo proizvodov, naštetih v členu 1(1) te direktive, in ki niso „trošarina“ v smislu zadnjenavedene določbe ter se pobirajo s posebnim namenom.
- 60 Zato je treba pri odločitvi, ali je davek, ki je bil uveden s KernbrStG, lahko zajet v členu 1(1) Direktive 2008/118 ali v njenem členu 1(2), najprej preveriti, ali je ta davek posredni davek, ki neposredno ali posredno zadeva porabo električne energije, na katero se nanaša Direktiva 2003/96.
- 61 V zvezi s tem je Sodišče glede nekaterih goriv iz Direktive Sveta 92/82/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uskladitvi trošarinskih struktur za mineralna olja (UL L 316, str. 19), ki jo je nadomestila Direktiva 2003/96, razsodilo, da je treba šteti, da nacionalni davek, katerega namen je varstvo okolja in ki se nanaša na letalski prevoz, izračuna pa se na podlagi podatkov o porabi goriva ter o emisijah ogljikovodikov in dušikovega monoksida pri povprečnem letu uporabljenega tipa letala, zadeva porabo teh goriv, ker med porabo goriva in škodljivimi snovmi, izpuščenimi ob tej porabi, obstaja neposredna in neločljiva povezava (glej v tem smislu sodbo Braathens, C-346/97, EU:C:1999:291, točki 22 in 23).
- 62 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da obveznost plačila davka, uvedenega s KernbrStG, nastane, ko se gorivni svežnji ali gorivne palice prvič uporabijo v jedrskem reaktorju in ko se sproži samovzdrževana verižna reakcija za komercialno proizvodnjo električne energije, ta davek pa se izračuna na podlagi količine uporabljenega jedrskega goriva, pri čemer je za vse vrste goriv določena enaka stopnja.
- 63 V zvezi s tem je treba poudariti, da po navedbah predložitvenega sodišča količina električne energije, proizvedene v reaktorju jedrske elektrarne, ni neposredno pogojena s količino uporabljenega jedrskega goriva, temveč se lahko razlikuje glede na naravo in lastnosti uporabljenega goriva ter glede na raven učinkovitosti zadevnega reaktorja. Kot je opozorila Komisija, bi bil poleg tega lahko davek, ki je bil uveden s KernbrStG, pobran zaradi sprožitve samovzdrževane verižne reakcije, ne da bi se neka količina električne energije sploh proizvedla in posledično porabila.
- 64 Poleg tega, v nasprotju z davkom v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Braathens (C-346/97, EU:C:1999:291), ki se je pobiral neposredno pri nekaterih letalskih prevoznikih, se davek, ki je bil uveden s KernbrStG, ne pobira neposredno pri kupcu trošarinskega izdelka, ampak pri proizvajalcu električne energije. Finančno breme tega davka lahko sicer res, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 61 sklepnih predlogov, posredno v celoti nosi končni porabnik, če je proizvajalec znesek davka vključil v ceno vsake količine proizvoda, sproščene v porabo, tako da je ta davek za navedenega

proizvajalca nevtralen. Vendar je iz presoje predložitvenega sodišča v zvezi s tem razvidno, da davka, ki je bil uveden s KernbrStG, ni mogoče v celoti prevladati na končnega porabnika električne energije, zlasti zaradi posebne narave tega proizvoda, ki ne omogoča ugotovitve izvora neke količine tega proizvoda, ter zaradi mehanizma oblikovanja cene električne energije, ki velja v Nemčiji in za katerega je značilno, da je ta cena v bistvu enotna cena, ki se oblikuje na podlagi pogajanj na borzi električne energije.

- 65 Ob upoštevanju teh preudarkov se ne zdi, da bi med uporabo jedrskega goriva in porabo električne energije, proizvedene v reaktorju jedrske elektrarne, obstajala neposredna in neločljiva povezava v smislu sodbe Braathens (C-346/97, EU:C:1999:291). Prav tako ni mogoče šteti, da se ta davek izračuna neposredno ali posredno na podlagi količine električne energije ob sprostitvi tega proizvoda v porabo v smislu člena 4(2) Direktive 2003/96.
- 66 Zato za davek, ki je bil uveden s KernbrStG in ki porabe električne energije iz Direktive 2003/96 ne zadeva neposredno ali posredno, niti ne zadeva nobenega drugega trošarinskega izdelka, ni mogoče uporabiti člena 1(1) Direktive 2008/118 ali njenega člena 1(2).
- 67 Iz tega izhaja, da ta določba ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.
- 68 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(1)(a) Direktive 2003/96 in člen 1(1) in (2) Direktive 2008/118 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.

Tretje vprašanje

- 69 Predložitveno sodišče želi s tretjim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 107 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije, in če je odgovor pritrdilen, ali je treba to določbo razlagati tako, da lahko zavezanci za plačilo tega davka ugovarjajo tej obdavčitvi, ker ta pomeni državno pomoč, ki je s tem členom prepovedana.
- 70 Člen 107(1) PDEU se nanaša na „pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršn[o] koli vrst[o] pomoči iz državnih sredstev“.
- 71 V skladu z ustaljeno sodno prakso je pojem pomoči širši od subvencije, ker ne zajema le pozitivnih storitev, kot so subvencije same, temveč tudi državne ukrepe, ki na različne načine zmanjšujejo bremena, ki jih mora podjetje običajno nositi, in sicer strogo dobesedno ne pomenijo subvencij, vendar jih je glede na vrsto in učinek z njimi mogoče enačiti (glej sodbe Adria-Wien Pipeline in Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, EU:C:2001:598, točka 38; Paint Graphos in drugi, od C-78/08 do C-80/08, EU:C:2011:550, točka 45, in Komisija in Španija/Government of Gibraltar in Združeno kraljestvo, C-106/09 P in C-107/09 P, EU:C:2011:732, točka 71).
- 72 Iz tega izhaja, da ukrep, s katerim javni organi nekaterim podjetjem priznajo ugodnejšo davčno obravnavo, ki, čeprav ne zajema prenosa državnih sredstev, upravičence postavlja v ugodnejši finančni položaj od položaja drugih davčnih zavezancev, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU (sodbi Banco Exterior de España, C-387/92, EU:C:1994:100, točka 14, in Paint Graphos in drugi, od C-78/08 do C-80/08, EU:C:2011:550, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 73 S členom 107(1) PDEU je prepovedana pomoč, ki „daje prednost posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga“, torej selektivna pomoč.

- 74 Glede presoje pogoja selektivnosti je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da je v členu 107(1) PDEU naloženo, naj se ugotovi, ali nacionalni ukrep v okviru posamezne pravne ureditve daje prednost posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga v primerjavi z drugimi podjetji in proizvodnjo drugega blaga, ki bi bila glede na cilj, ki si ga prizadeva doseči zadevna ureditve, v primerljivem dejanskem in pravnem položaju (sodbe *Adria-Wien Pipeline* in *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, EU:C:2001:598, točka 41; *British Aggregates/Komisija*, C-487/06 P, EU:C:2008:757, točka 82, in *Komisija in Španija/Government of Gibraltar in Združeno kraljestvo*, C-106/09 P in C-107/09 P, EU:C:2011:732, točka 75).
- 75 Poleg tega je treba opozoriti, da člen 107(1) PDEU ne razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih intervencij, ampak jih opredeljuje glede na njihove učinke in torej ne glede na uporabljene tehnike (sodbi *British Aggregates/Komisija*, C-487/06 P, EU:C:2008:757, točki 85 in 89, in *Komisija in Španija/Government of Gibraltar in Združeno kraljestvo*, C-106/09 P in C-107/09 P, EU:C:2011:732, točka 87).
- 76 Družba KLE v zvezi s tem v bistvu trdi, da *KernbrStG* spada v sistem obdavčitve energijskih virov, ki se uporabljajo v proizvodnji električne energije, ali vsaj v sistem obdavčitve energijskih virov, ki se uporabljajo v proizvodnji električne energije, ki ne prispevajo k nastajanju emisij CO₂. *KernbrStG* naj bi učinkoval tako, da energijski viri, ki se uporabljajo v proizvodnji električne energije in ki niso jedrsko gorivo, niso obdavčeni.
- 77 Vendar iz gradiva, ki ga ima Sodišče na voljo, ni razvidno, da bi bilo mogoče – ne glede na to, da je za sektor energije v Nemčiji po navedbah predložitvenega sodišča z davčnega vidika značilno veliko predpisov in prekrivanje državnih ukrepov – ob upoštevanju učinkov teh predpisov in ukrepov ugotoviti, da gre za davčni sistem, katerega cilj bi bil obdavčiti energijske vire, ki se uporabljajo v proizvodnji električne energije, ali energijske vire, ki se uporabljajo v proizvodnji električne energije in ki ne prispevajo k nastajanju emisij CO₂, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
- 78 Iz predložitvene odločbe je, nasprotno, razvidno, da v skladu z obrazložitvijo predloga zakona, na podlagi katerega je bil sprejet *KernbrStG*, ta zakon za neko obdobje, in sicer od 1. januarja 2011 do 31. decembra 2016, uvaja davek na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije, da bi ustvaril davčne prihodke, ki morajo v okviru proračunske konsolidacije v skladu z načelom onesnaževalec plača med drugim prispevati k zmanjšanju bremena, ki ga za zvezni proračun pomeni nujna prenova rudnika Asse II, v katerem se skladiščijo radioaktivni odpadki, nastali zaradi uporabe jedrskega goriva.
- 79 Ugotoviti pa je treba, da za vrste proizvodnje električne energije, pri katerih se ne uporablja jedrsko gorivo, ne velja sistem, ki je bil uveden s *KernbrStG*, in da te vrste ob upoštevanju cilja tega sistema nikakor niso v dejanskem in pravnem položaju, ki bi bil primerljiv s položajem tistih vrst proizvedenih električne energije, pri katerih se uporablja jedrsko gorivo, saj so zadnjenavedene edine, ki ustvarjajo radioaktivne odpadke, ki nastanejo zaradi te uporabe.
- 80 Iz tega izhaja, da *KernbrStG* ni selektivni ukrep v smislu člena 107(1) PDEU in zato ne pomeni državne pomoči, ki je s to določbo prepovedana.
- 81 V teh okoliščinah ni treba odgovoriti na drugi del tretjega vprašanja.
- 82 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 107 PDEU razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.

Četrto vprašanje

- 83 Iz navedb predložitvenega sodišča je razvidno, da želi to sodišče s četrnim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 93, prvi odstavek, AE, člen 191 AE v povezavi s členom 3, prvi odstavek, Protokola ter člen 192, drugi odstavek, AE v povezavi s členoma 1, drugi odstavek, AE in 2(d) AE razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva.
- 84 V zvezi s členom 93, prvi odstavek, AE je treba poudariti, da ta določba državam članicam nalaga, naj med seboj odpravijo vse carine pri uvozu in izvozu ali druge dajatve z enakim učinkom ter vse količinske omejitve pri uvozu in izvozu za blago in izdelke, za katere veljajo določbe Pogodbe ESAE o jedrskem skupnem trgu.
- 85 Preveriti je torej treba, ali je davek, ki je bil uveden s KernbrStG in ki ne pomeni carine ali količinske omejitve uvoza ali izvoza, dajatev z enakim učinkom kot carina v smislu te določbe.
- 86 V zvezi s tem člen 93 AE, skupaj z drugimi določbami iz naslova II, poglavje 9, Pogodbe ESAE, pomeni uporabo – na zelo specializiranem področju – pravnih konceptov, na katerih temelji struktura splošnega skupnega trga (glej v tem smislu Sklep 1/78, EU:C:1978:202, točka 15).
- 87 Kar zadeva opredelitev nacionalnega davka kot dajatev z enakim učinkom kot carina, je treba spomniti, da je utemeljitev prepovedi carin in vseh dajatev z enakim učinkom to, da denarne dajatve, ki veljajo zaradi prehoda meja, naj bodo še tako majhne, pomenijo oviro za prosti pretok blaga, ki je še večja zaradi upravnih formalnosti, ki temu sledijo (glej po analogiji sodbo Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 88 Vsaka denarna dajatev, še tako majhna, ki se enostransko naloži, ne glede na njeno poimenovanje oziroma način uporabe, in s katero je blago obremenjeno zaradi prehoda meje, če ni carina v ožjem pomenu, je dajatev z enakim učinkom (glej v tem smislu sodbi Stadtgemeinde Frohnleiten in Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, točka 27, in Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, točka 23).
- 89 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bistvena značilnost dajatev z enakim učinkom to, da se posebej nanaša na uvožen proizvod, ne pa na podoben nacionalni proizvod (glej v tem smislu sodbi Komisija/Francija, 90/79, EU:C:1981:27, točki 12 in 13, in Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, točka 28).
- 90 Vendar je Sodišče priznalo, da dajatev, ki se nanaša na proizvod, uvožen iz druge države članice, če ne obstaja noben enak ali podoben nacionalni proizvod, ni dajatev z enakim učinkom, če zanjo velja splošni sistem notranjih dajatev, ki sistematično zajema kategorije proizvodov v skladu z objektivnimi merili, neodvisno od izvora proizvoda (glej v tem smislu sodbi Komisija/Francija, 90/79, EU:C:1981:27, točka 14, in CRT France International, C-109/98, EU:C:1999:199, točka 13).
- 91 Ugotoviti pa je treba, da se davek, ki je bil uveden s KernbrStG, ne pobira zaradi prehoda jedrskega goriva čez mejo, ampak kot je razvidno iz člena 1(1) tega zakona, zaradi njegove uporabe za komercialno proizvodnjo električne energije, pri čemer ni razlikovanja glede na izvor tega goriva. KernbrStG tega razlikovanja ne pozna niti glede stopnje obdavčitve ali glede davčnih zavezancev.
- 92 Iz tega izhaja, da davek, ki je bil uveden s KernbrStG, ni dajatev z enakim učinkom kot carina v smislu člena 93, prvi odstavek, AE.
- 93 Ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točki 90 te sodbe, te ugotovitve ni mogoče ovreči z navedbo družbe KLE, češ da se v Nemčiji proizvede majhna količina jedrskega goriva.

- 94 V zvezi s členom 191 AE in členom 3, prvi odstavek, Protokola je treba poudariti, da iz kombinirane uporabe teh določb izhaja, da je ESAE, njena sredstva, dohodki in drugo premoženje, oproščena vseh neposrednih davkov.
- 95 V zvezi s tem je treba poudariti, da KernbrStG uvaja davek na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije, in ne neposrednega davka na to gorivo.
- 96 Čeprav je na podlagi člena 86 AE to gorivo v lasti ESAE, imajo države članice ali osebe ali podjetja na podlagi člena 87 AE pravico do uporabe in porabe tega goriva, če so ga zakonito pridobili v posest.
- 97 Iz tega izhaja, da je treba člen 191 AE v povezavi s členom 3, prvi odstavek, Protokola razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva.
- 98 Poleg tega je družba KLE na obravnavi v bistvu navedla, da so v skladu z nemškim davčnim pravom trošarinski izdelki jamstvo za plačilo trošarin, ki se zanje uporablja. Tako bi ESAE kot lastnica jedrskega goriva lahko bila porokinja za plačilo davka, uvedenega s KernbrStG, ki ga dolguje davčni zavezanec. Vendar bi bilo to v nasprotju s členom 3 Protokola.
- 99 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da zgoraj navedene trditve, ki je bila prvič podana in obravnavana na obravnavi pred Sodiščem, ni niti v predložitveni odločbi niti v pisnih stališčih, ki so jih predložile zadevne osebe. Sodišče v teh okoliščinah zaradi pomanjkanja natančnejših in podrobnejših informacij v zvezi s tem meni, da iz spisa, ki mu je bil predložen, ne izhaja dovolj jasno, da je lahko ta element upošteven za rešitev spora v glavni stvari in zato kakor koli v pomoč predložitvenemu sodišču, ki je kot sodišče, ki je pristojno za izdajo sodne odločbe, najbolj primerno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve, ki mu je predložena, presoja o pomembnosti vprašanj, ki jih je predložilo (glej v tem smislu sodbo Flughafen Köln/Bonn, C-226/07, EU:C:2008:429, točki 37 in 38).
- 100 Nazadnje, v zvezi s členom 192, drugi odstavek, AE je treba ugotoviti, da ta določba državam članicam nalaga, naj se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničitev ciljev Pogodbe ESAE.
- 101 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali davek, ki je bil uveden s KernbrStG, učinkuje tako, da ogroža uresničitev cilja ESAE o ustvarjanju razmer, potrebnih za pospešeno vzpostavljanje in razvoj jedrske industrije, iz člena 1, drugi odstavek, AE in izpolnitev dolžnosti ESAE, da skrbi za redno in pravično preskrbo vseh svojih uporabnikov z rudami in jedrskim gorivom, iz člena 2(d) AE.
- 102 V zvezi s tem je treba poudariti, da ni učinek kombinirane uporabe člena 192, drugi odstavek, AE in člena 1, drugi odstavek, AE, da se državam članicam naloži obveznost, da ohranijo ali zvišajo svojo raven uporabe jedrskega goriva, ali da se jim prepove, da obdavčijo to uporabo, kar bi povzročilo podražitev te uporabe in s tem zmanjšanje njene privlačnosti.
- 103 Izvajanje obveznosti iz člena 2(d) AE je urejeno v naslovu II, poglavje 6, Pogodbe ESAE, ki zajema člene od 52 do 76 te pogodbe in uvaja skupni sistem o oskrbi z rudami, snovmi vira in posebnimi cepljivimi snovmi (sodba ENU/Komisija, C-357/95 P, EU:C:1997:144, točka 2).
- 104 Iz gradiva, ki ga ima na voljo Sodišče, pa ni razvidno, da bi davek, ki je bil uveden s KernbrStG in ki zagotovo, kot je poudarila družba KLE, povzroča podražitev uporabe jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije, pomenil kršitev obveznosti držav članic iz teh določb ali da bi na splošno bil v nasprotju z načeli, ki se nanašajo na ta sistem, zlasti z načelom enakega dostopa do virov, ki je navedeno v členu 52 AE, ali z načeli, ki se nanašajo na oblikovanje cen in ki so navedena v členih 67 AE in 69 AE. Kot je poudarila Komisija, ta davek namreč ne more vplivati na oskrbo z gorivom upravljalcev jedrskih elektrarn, saj se ne nanaša na nakup goriva, temveč na njegovo uporabo.

- 105 Iz tega izhaja, da ta davek ne more ogroziti izpolnjevanja dolžnosti ESAE, da skrbi za redno in pravično preskrbo vseh uporabnikov te Skupnosti z rudami in jedrskim gorivom, iz člena 2(d) AE.
- 106 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 93, prvi odstavek, AE, člen 191 AE v povezavi s členom 3, prvi odstavek, Protokola ter člen 192, drugi odstavek, AE v povezavi s členom 1, drugi odstavek, AE in členom 2(d) AE razlagati tako, da ne nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.

Stroški

- 107 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 267 PDEU je treba razlagati tako, da nacionalnemu sodišču, ki ima dvome v zvezi z združljivostjo nacionalne zakonodaje s pravom Unije in z ustavo zadevne države članice, ni odvzeta možnost oziroma, glede na okoliščine primera, ni opravičeno obveznosti, da Sodišču Evropske unije predloži vprašanja v zvezi z razlago ali veljavnostjo tega prava zaradi vmesnega postopka ocene ustavnosti te zakonodaje, ki poteka pred nacionalnim sodiščem, pristojnim za izvajanje te ocene.
2. Člen 14(1)(a) Direktive Sveta 2003/96 z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije in člen 1(1) in (2) Direktive Sveta 2008/118/ES z dne 16. decembra 2008 o splošnem režimu za trošarino in o razveljavitvi Direktive 92/12/EGS je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.
3. Člen 107 PDEU je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.
4. Člen 93, prvi odstavek, AE, člen 191 AE v povezavi s členom 3, prvi odstavek, Protokola (št. 7) o privilegijih in imunitetah Evropske unije, priloženega k pogodbam EU, DEU in ESAE ter člen 192, drugi odstavek, AE v povezavi s členom 1, drugi odstavek, AE in členom 2(d) AE je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki določa pobiranje davka na uporabo jedrskega goriva za komercialno proizvodnjo električne energije.

Podpisi